

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-70)

20 HAZİRAN (2026)

DÜNYA MÜLTECİLER GÜNÜ

Mülteci kavramı, uluslararası hukukta ilk kez kapsamlı biçimde 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme ile tanımlanmıştır. Sözleşmeye göre mülteci; ırkı, dini, milliyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşleri nedeniyle zulüm görme konusunda haklı korku taşıyan, bu nedenle vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve söz konusu ülkenin korumasından yararlanamayan veya yararlanmak istemeyen kişidir. Bu tanım, 1967 Protokolü ile coğrafi ve zamansal sınırlamalardan arındırılarak evrensel bir nitelik kazanmıştır.¹

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (UNHCR) 2025 Küresel Eğilimler Raporu'na göre, 2025 yılı sonunda dünya genelinde zorla yerinden edilmiş kişi sayısı 117,8 milyona ulaşmıştır. Bu nüfusun içerisinde 41,6 milyon mülteci, 9 milyon sığınmacı ve çatışma veya şiddet nedeniyle kendi ülkeleri içinde yerinden edilmiş 68,7 milyon kişi bulunmaktadır. Başka bir ifadeyle, dünya nüfusundaki her 70 kişiden biri zorla yerinden edilmiş durumdadır. Mültecilerin %39'unu çocuklar oluştururken, mültecilerin %65'i komşu ülkelerde yaşamaktadır. Ayrıca mültecilerin ve uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişilerin %68'i düşük ve orta gelirli ülkeler tarafından barındırılmaktadır.²

Türkiye bağlamında değerlendirildiğinde, ülke son yıllarda zorunlu göç hareketlerinden en yoğun biçimde etkilenen devletlerden biri olarak öne çıkmaktadır. 2025 yılı itibarıyla yaklaşık 2,8 milyon Suriyeli, Geçici Koruma Statüsü kapsamında Türkiye'de ikamet etmektedir Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği verilerine göre; Türkiye, yaklaşık 2,9 milyon mülteci ile uluslararası koruma ihtiyacı bulunan kişiye ev sahipliği yapmakta ve bu yönüyle Dünya'da ikinci sırada yer almaktadır. Bu durum, özellikle sağlık, eğitim, barınma ve sosyal uyum politikaları alanlarında çok boyutlu kamusal hizmetlerin sunulmasına ilişkin önemli sorumluluklar ve yükümlülükler doğurmaktadır.²

Mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimi; bulaşıcı hastalıkların önlenmesi, aşılama hizmetlerinin sürdürülmesi, anne-çocuk sağlığının korunması ve toplum genelinde sağlık eşitsizliklerinin azaltılması açısından kritik bir halk sağlığı konusudur. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), mülteci ve göçmenlerin sağlık hizmetlerine eşit, erişilebilir ve kültürel açıdan uygun koşullarda ulaşabilmesinin sağlık hakkının temel bir gereği olduğunu vurgulamaktadır.³ Türkiye'de geçici koruma kapsamındaki kayıtlı bireylerin sağlık hizmetlerine erişimi, ilgili yasal düzenlemeler ve kamu hizmetleri aracılığıyla desteklenmektedir.⁴ Mülteci nüfusun yoğun olduğu bölgelerde hizmet sunumunu güçlendirmek amacıyla Göçmen Sağlığı Merkezleri kurulmuştur. Bu merkezlerde birinci basamak sağlık hizmetlerinin yanı sıra bağışıklama hizmetleri, gebe ve lohusa izlemleri, bebek ve çocuk izlemleri, üreme sağlığı hizmetleri, kanser taramaları, sağlık eğitimi ve psikososyal destek hizmetleri sunulmaktadır.⁵

Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen Dünya Mülteciler Günü, her yıl 20 Haziran'da kutlanmakta ve dünya genelindeki mültecilere adanmaktadır. İlk kez 20 Haziran 2001 tarihinde, Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi'nin 50. yıldönümünü anmak amacıyla küresel ölçekte kabul edilen

¹ [İnternet] <https://www.unhcr.org/about-unhcr/overview/1951-refugee-convention> Erişim:15.06.2026

² [İnternet] <https://www.unhcr.org/media/global-trends-2025-report> Erişim:16.06.2026

³ [İnternet] <https://www.who.int/health-topics/refugee-and-migrant-health> Erişim: 15.06.2026

⁴ [İnternet] <https://en.goc.gov.tr/temporary-protection> Erişim: 15.06.2026

⁵ [İnternet] <https://globalcompactrefugees.org/good-practices/migrant-health-centers> Erişim: 15.06.2026

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-70)

Dünya Mülteciler Günü; savaş, çatışma ve zulüm nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan bireylerin yaşadıkları zorluklara dikkat çekmeyi, haklarının korunmasına yönelik farkındalığı artırmayı ve uluslararası dayanışmayı güçlendirmeyi amaçlamaktadır.⁶

Dünya Mülteciler Günü kapsamında her yıl, mültecilerin karşı karşıya kaldığı güncel sorunlara dikkat çekmek amacıyla farklı bir tema belirlenmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından duyurulan **2026 yılı Dünya Mülteciler Günü teması “Herkes Güvende Olana Kadar (Until Everyone is Safe)”** olarak belirlenmiştir. Bu tema, güvenlik arayışının yalnızca mülteciler için değil, tüm insanlar için ortak bir hak ve ortak bir sorumluluk olduğunu vurgulamakta; yerinden edilmek zorunda kalan bireylerin korunmasının toplumların istikrarını güçlendirdiğine ve yaşamların kurtarılmasına katkı sağladığına işaret etmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Dünya Mülteciler Günü 2026 kapsamında mültecilerle dayanışma gösterilmesi ve güvenlik hakkına ilişkin küresel taahhüdün sürdürülmesi çağrısında bulunmaktadır.⁷

Şekil 1⁷. Dünya Mülteciler Günü 2026 afişi (“Until Everyone is Safe”).

⁶ [internet] <https://www.unhcr.org/get-involved/take-action/world-refugee-day> Erişim: 15.06.2026

⁷ [internet] <https://www.unhcr.org/events/world-refugee-day-2026> Erişim: 15.06.2026